GEMEENTE ENSCHEDE

Voorstel Gemeenteraad D

Onderwerp	Minima Effectrapportage, minimamonitor KWIZ en Evaluatie kadernota ‘Rondkomen met je inkomen’.		
Portefeuillehouder	Arjan Kampman agendaletter (D)		
Organisatieonderdeel	Cluster Strategie en Beleid Sociaal	Aangeboden aan Raad	12 april 2024
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2400012855

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. De tussentijdse evaluatie van het beleid uit de kadernota ‘Rondkomen met je inkomen‘ vast te stellen;
2. Kennis te nemen van de NIBUD Minima Effectrapportage 2023;
3. Beslissing over de beleidsaanpassing en de financiële dekking vindt plaats in de zomernota (integrale afweging)
   Voorlopig in te stemmen met de volgende beleidsaanpassingen als gevolg van deze evaluatie:
   - 3a: Voor het bereiken van meer kinderen (naar 3.650) de subsidie te verhogen aan Stichting Leergeld Enschede met €105.000 voor 2024;
   - 3b: De subsidie te verhogen aan Stichting Leergeld Enschede met €205.000 (in 2027) voor het vergroten van het bereik in de jaren 2025-2027 naar 3.850 kinderen;
   - 3c: De subsidie te verhogen aan Stichting Leergeld Enschede met €132.500 (in 2027) om meer kinderen lid te laten worden van sport- of culturele verenigingen via Stichting Leergeld Enschede in de jaren 2025-2027 (verhogen van het bereik naar 1.600 kinderen in 2027);
   - 3d: Jaarlijks de bedragen te indexeren van de Individuele Inkomenstoeslag vanaf 2025 met hetzelfde indexeringspercentage als de jaarlijkse gemeentebegroting en de verordening hierop aan te passen.
   - 3e: Het bereik van de Individuele Inkomenstoeslag te vergroten in de jaren 2025-2027 naar 2.600 huishoudens (kosten: €60.000 in 2027)
4. Intentie om de met de beleidsaanpassingen samenhangende kosten van €397.500 (in 2027) te dekken uit het product Inkomensondersteuning (zie tabel 1). Gezien het krappe budgettaire kader vanaf 2025, vindt definitieve besluitvorming over dit beleid en het bijbehorende extra beslag op de financiën plaats bij de Zomernota (in mei-juli).
5. In te stemmen met het voortzetten en het beëindigen van de initiatieven uit de kadernota ‘Rondkomen met je inkomen‘ (zie tabel 2).

Inleiding en voorgeschiedenis
De kadernota ‘Rondkomen met je inkomen’ is in 2020 vastgesteld. De raad heeft toen geld beschikbaar gesteld voor een aantal projecten. Ook is afgesproken om de kadernota na drie jaar te evalueren.
In de jaren 2020-2023 is de armoede in Enschede licht gedaald: 1.000-1.200 huishoudens minder hoeven rond te komen van 120% van het minimuminkomen.

Aanpak evaluatie
Periodiek evalueren of het beleid moet worden bijgesteld is belangrijk. Aan deze evaluatie van het beleid uit de kadernota ‘Rondkomen met je inkomen’ hebben veel mensen meegewerkt. Gesprekken met maatschappelijke partners en de raad hebben de basis gelegd. Bijeenkomsten en onderzoeken door het NIBUD en KWIZ gaven inzicht in de stand van zaken in Enschede. Het uitgangspunt blijft om mensen te ondersteunen met meer aandacht voor hun persoonlijke situatie, in goed vertrouwen, en met een realistische kijk op de mate van zelfredzaamheid.

<u>Uitkomsten externe onderzoeken</u>
Voor de evaluatie zijn twee externe onderzoeken uitgevoerd:

1. NIBUD Minima Effect Rapportage

Elke twee jaar rekent het NIBUD (Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting) voor ons uit of huishoudens met een inkomen tot 130 procent van het minimuminkomen in onze stad kunnen rondkomen. Dit doen zij door budgetten van 10 model-huishoudens op te stellen (gehuwd of alleenstaand, met en zonder kinderen, jong en oud). Dit onderzoek gebruiken we om het beleid van de gemeente eventueel bij te stellen. Uit deze Minima Effect Rapportage van het NIBUD blijkt dat 5 huishoudtypes in Enschede niet rond kunnen komen. Daarnaast geeft het NIBUD 9 adviezen voor gemeentelijk beleid.

2. KWIZ Armoedemonitor
Het onderzoeksbureau KWIZ maakt jaarlijks de Armoedemonitor. Hierin staat hoeveel inwoners gebruik maken van de gemeentelijke regelingen. Het gebruik maken van alle landelijke- en gemeentelijke regelingen voor inkomensondersteuning is nodig om maandelijks rond te komen met het inkomen. Het inkomen kan zijn een uitkering of salaris. Het bereik van de gemeentelijke regelingen is de afgelopen jaren gestegen. Stichting Leergeld Enschede heeft een beduidend hoger bereik dan vergelijkbare gemeenten (20-30% hoger). Ook de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen heeft een hoger bereik (10% hoger).

Uitkomsten netwerk ‘Rondkomen met je inkomen‘
Voor de evaluatie van ons armoedebeleid hebben we op 5 oktober 2023 tijdens een netwerkbijeenkomst het volgende opgehaald:
- De netwerkbijeenkomsten zijn nuttig voor het halen of delen van kennis. Ook leer je daar elkaar beter kennen.
- Schaamte, trots, taboe en angst zijn de grote drempels bij het vragen om hulp. Bureaucratie en de weg niet weten maken dit ook lastig. Dat geldt vooral voor mensen met een lage taal- of digi-vaardigheid.

Uitkomsten stedelijke commissie EWIO
Op 22 januari 2024 hebben we met de raad in de stedelijke commissie EWIO een bijeenkomst georganiseerd. Deze ging over de Minima Effectrapportage van het NIBUD, de Armoedemonitor van KWIZ en de eerste evaluatie van het beleid uit de Kadernota Rondkomen met je inkomen. Ook kon de raad in gesprek gaan met een aantal maatschappelijke partners. Tijdens het gesprek met de raad hebben we de volgende signalen opgehaald:
- De raad maakt zich zorgen over het bereik van de maatregelen. Vooral over het bereik van kinderen van ouders met een laag inkomen.
- Hoe zorgt de gemeente dat inwoners met behoud van waardigheid en grip op eigen leven de ondersteuning krijgen die zij nodig hebben?
- Het krijgen van signalen van alle betalingsachterstanden bij de vroegsignalering van schulden is belangrijk. Dat moeten niet alleen signalen van schulden bij de vaste lasten zijn.
- Is er ondersteuning voor de groep huishoudens die net boven de 120% inkomensnorm zitten?

Wat doen we met de signalen?
Een aantal dingen doen we al en blijven we doen:

Communicatiemiddelen inzetten
We gebruiken communicatiemiddelen om taboe, angst en schaamte bij het aanvragen van inkomensondersteuning weg te nemen. De communicatiecampagnes heeft het daarom over “rondkomen met je inkomen” en niet over “armoede”. Hiermee willen we schaamte en taboe voorkomen.

Stress sensitieve dienstverlening
Met het programma stress sensitieve dienstverlening zetten we in op de ondersteuning die inwoners nodig hebben.

Meer signalen bij de vroegsignalering
We gaan de lobby inzetten om ook andere signalen dan alleen de vaste lasten binnen te krijgen bij het team vroegsignalering.

De voorgenomen beleidsaanpassingen dragen bij aan de volgende zaken:

Bereik van de maatregelen vergroten
Veel inwoners hebben in onze stad moeite om maandelijks rond te komen. Ook met een wat hoger inkomen. Het NIBUD constateert dat het belangrijk is om alle landelijke en lokale voorzieningen aan te vragen. Alleen dan kun je maandelijks rondkomen. Daarom willen we het bereik van de regelingen verder vergroten, waaronder de individuele inkomenstoeslag. Om meer kinderen in onze stad te bereiken, verhogen we onze subsidie aan Stichting Leergeld Enschede.

Soepeler omgaan met de inkomensnorm van 120% van het bestaansminimum
NIBUD constateert dat een aantal huishoudens met een inkomen tot 130% minder te besteden hebben dan huishoudens die leven van 120% van het bestaansminimum. Bij Stichting Leergeld Enschede gaan we rekening houden met wat ouders maandelijks te besteden hebben nadat er is afgelost op schulden. Hierdoor komen huishoudens met een inkomen net boven de inkomensnorm van 120% toch in aanmerking voor een voorziening

Publieksvriendelijke samenvatting
De gemeente Enschede ondersteunt inwoners die niet rond kunnen komen met hun inkomen. Dat doen we samen met een aantal maatschappelijke organisaties. De gemeente wil dat alle kinderen gewoon mee kunnen doen op school en met sport en cultuur. De wens is dat kinderen in Enschede opgroeien zonder de geldzorgen van hun ouders.
De gemeente onderzocht of inwoners met een laag inkomen genoeg geld hebben om van te leven. Uit het onderzoek blijkt dat echtparen met kinderen op de middelbare school het moeilijk hebben. Dit geldt ook voor alleenstaanden. Ook onderzocht de gemeente of inwoners alle mogelijkheden voor ondersteuning gebruiken. In Enschede gaat dit best goed, maar het kan beter.
De gemeente Enschede gaat door met het huidige beleid van ‘Rondkomen met je inkomen‘. Ze gaat de komende jaren ervoor zorgen dat nog meer inwoners ondersteuning krijgen. Daar gaat de gemeente extra geld aan uitgeven. Van €105.000 in 2024 naar €397.500 in 2027.

Gewenst effect van het besluit in relatie tot de strategische opgaven
Dit beleid draagt bij aan bestaanszekerheid. Belangrijkste doel is dat zoveel mogelijk van onze inwoners kunnen rondkomen met hun inkomen. Daarmee werken we aan de veerkracht in de samenleving en de stad. We ondersteunen op die plekken en momenten waar het nodig is en waar inwoners dat zelf (even) niet kunnen. Daarmee voorkomen we dat later duurdere zorg en ondersteuning nodig is. Vooral voor kinderen en jongeren is dit nodig.

Argumenten
1.1 Uit de evaluatie blijkt dat alle nieuwe initiatieven uit de kadernota volgens plan zijn uitgevoerd.

1.2 De kaders en de beleidsdoelen van de kadernota zijn nog steeds actueel en worden daarom niet bijgesteld.
We blijven daarom de komende jaren consequent werken aan de beleidsdoelen van de kadernota. Een stabiel en consequent beleid is belangrijk voor het bereiken inwoners die het financieel moeilijk hebben. Toch zijn we nog niet tevreden. Er zijn nog steeds veel inwoners in onze stad die maandelijks moeilijk rond kunnen komen. Als er nieuwe en kansrijke initiatieven zich voordoen, dan zullen we hier zeker op inspelen. We realiseren ons dat veel van de maatregelen van het Rijk moeten komen. We kunnen met de beperkte gemeentelijke budgetten helaas niet iedereen financieel ondersteunen.

2.1.De Minima Effectrapportage 2023 (MER 2023) van het NIBUD is een onafhankelijke toetsing
De MER 2023 van het NIBUD berekent of de verschillende huishoudtypes maandelijks rond kunnen komen met het inkomen. Deze tweejaarlijkse rapportage geeft een beeld welke huishoudtypen maandelijks geld overhouden of tekort komen. NIBUD geeft in de MER 2023 9 aanbevelingen. In de tussentijdse evaluatie van de kadernota staat welke aanbevelingen wij overnemen.

3. Instemmen met de volgende beleidsaanpassingen als gevolg van de evaluatie van het beleid uit de Kadernota:

3a.1, 3b.1: Om rond te kunnen komen moeten inwoners alle regelingen aanvragen.
Het bereik voor de doelgroep met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum was in 2023 hoger dan afgesproken en deze stijging zet door in 2024. De kosten van dit hogere bereik (3.650 kinderen in 2024) zijn €105.000 hoger dan het subsidieplafond van 2024.

3b.2 Stichting Leergeld Enschede ziet de mogelijkheid om door te groeien naar een bereik van 90% van de huidige doelgroep.

3b.3: Door ook te kijken naar besteedbaar inkomen, kunnen meer inwoners geholpen worden.
De 120%-norm blijft de eerste toets. Maar bij wie daar net boven zit, kijkt men naar het besteedbaar inkomen. Dat helpt 10-30 kinderen extra per jaar.

3b.4: De kosten bedragen €50.000 in 2025 (totaal bereik: 3.750 kinderen), €75.000 in 2026 (3.800 kinderen) en €100.000 in 2027 (3.850 kinderen)

3c.1: Meedoen met sport- en culturele verenigingen is belangrijk voor de ontwikkeling van een kind.

3c.2: Stichting Leergeld Enschede ziet mogelijkheden om meer kinderen lid te laten worden van een vereniging.
Via Sjors Sportief en Sjors Creatief kan men kennismaken met een vereniging. In het boekje van Sjors Sportief/Creatief staat de verwijzing naar Stichting Leergeld Enschede.

3c.3: Lidmaatschap van verenigingen draagt bij aan het vergroten van het netwerk van het hele gezin.
Dat helpt om grotere problemen en duurdere zorg te voorkomen.

3c.4: De kosten hiervoor zijn: €40.625 in 2025 (1.325 kinderen in totaal), €81.250 in 2026 (1.450 kinderen), €132.500 in 2027 (1.600 kinderen).

3d.1: Door te indexeren blijft de waarde van de individuele inkomenstoeslag door de jaren heen gelijk.
De bedragen van de Individuele Inkomenstoeslag (IIIT) zijn door de raad in een verordening vastgesteld. Hierin staat niets over indexeren van de bedragen. De kosten voor levensonderhoud worden elk jaar wel duurder. De aanpassing van de verordening komt na besluitvorming in een apart voorstel.

3d.2: De gemeentebegroting wordt elk jaar geïndexeerd. De IIT kan met datzelfde indexpercentage meegroeien.
Dit betekent dat de bedragen meer in de pas lopen met de inflatie. Indexatie van de IIT betekent dat het beschikbare budget daadwerkelijk voor dit doel gebruikt wordt.

3e.1: Om rond te kunnen komen moeten inwoners alle regelingen aanvragen.
Een verhoging van het bereik betekent een verhoging van de kosten van €20.000 in 2025 (2.400 huishoudens), €40.000 in 2026 (2.500 huishoudens) en €60.000 in 2027 (2.600 huishoudens)

4.1 In het product Inkomensondersteuning zit budgetruimte. Samen met de vrijgekomen gelden vanuit de kadernota 'Rondkomen met je inkomen' is dat voldoende om de kosten te dekken. De gelden zijn vrijgekomen omdat projecten zijn afgerond of met andere subsidies zijn uitgevoerd.

Tabel 1: benodigd budget 2024-2027 en het bereik van de maatregelen

Beleidsterrein	**2024**	**bereik**	**2025**	**bereik**	**2026**	**bereik**	**2027**	**bereik**
Vergroten bereik Stichting Leergeld Enschede	105.000	3.650	155.000	3.750	180.000	3.800	205.000	3.850
Leergeld Enschede: meer kinderen doen aan sport en/of cultuur			40.625	1.325	81.250	1.450	132.500	1.600
Bereik individuele inkomenstoeslag verhogen			20.000	2.400	40.000	2.500	60.000	2.600
Individuele inkomenstoeslag indexeren	-		-		-		-	
Totaal	**105.000**		**215.625**		**301.250**		**397.500**	

5.1 Aanbevelingen met toelichting voor de projecten uit de kadernota:

Tabel 2: aanbevelingen projecten kadernota

Onderwerp	**Aanbeveling**	**Toelichting**
Beter overzicht financiën (Budget Veilig)	Stoppen	Te weinig belangstelling
Kwijtschelding van participatiewet schulden na 3 of 10 jaar	Voortzetten als regulier proces	
Fonds Bijzondere Noden Enschede (extra geld voor computers)	Geen apart bedrag alloceren	FBNE kan dit meenemen in de berekening van de totale subsidieaanvraag
Verordening Sociaal Maatschappelijke participatie	Evalueren eind 2024	Campagne 2024 is net begonnen
Jongerenperspectieffonds	Voortzetten	

Onderwerp	Aanbeveling	Toelichting
Collectief schulden regelen	Voortzetten	Samen met de brancheorganisatie NVVK en Stadsbank Oost-Nederland
Eén loket / laagdrempelige toegang (schulden), Budget Advies Team Wijkwijzers	Inzetten op gebiedsgericht werken	Breder kijken dan alleen financiële problemen, maar bijv. ook naar gezondheid.
Nazorg en coaching (nieuw dienstverleningsmodel Stadsbank)	Voortzetten	De Stadsbank gaat hiermee door
Wijzigingen wet gemeentelijke schuldhulpverlening (vroegsignalering)	Voortzetten	Aanvullende aanbeveling: voer een sociaal incassobeleid voor de gemeentelijke belastingen

Risico's
We zetten bij bestaand beleid in op het vergroten van het bereik. Dit voorgenomen beleid kan tot meer groei leiden dan ingeschat. Bij het aangepaste beleid kunnen we nu ook niet zeggen hoe succesvol dit zal zijn en hoeveel mensen we bereiken. Het risico bestaat dat meer mensen dan gedacht een beroep doen op de voorzieningen, waardoor de uitgaven hoger zijn dan geraamd. Door het periodiek volgen van het gebruik van maatregelen is de inschatting dat het geraamde budget wordt overschreden echter gering.

Kosten en financiële dekking van het voorstel
De kosten van de beleidsaanpassingen zijn €105.000 in 2024, opklimmend naar €397.500 euro in 2027. Gezien het krappe budgettaire kader vanaf 2025 vindt definitieve besluitvorming over dit beleid en het bijbehorende extra beslag op de financiën plaats bij de Zomernota (in mei-juli).

Afweging en alternatieven
Het NIBUD adviseert om te werken met een ongedeeld budget in plaats van verstrekkingen in natura door de Kledingbank, het Meubeldepot, de Voedselbank en Stichting Leergeld Enschede. Het verstrekken in natura biedt de meeste garantie dat de ondersteuning terechtkomt op de juiste plek.
Door langdurig hetzelfde beleid te voeren en daarover te communiceren weten inwoners de weg te vinden naar deze ondersteuning. Dat draagt bij aan het vergroten van het bereik van de regelingen bij de inwoners.

Participatie
Op 20 februari 2024 is met de werkgroep Armoede, Schuldhulp en Minima van de Bewonersadviesraad Sociaal gesproken. De presentaties en conclusies die tijdens de bijeenkomst met de kamer EWIO zijn gebruikt zijn gezamenlijk doorgenomen en besproken. Het beleid om in te zetten op vergroting van bereik heeft hun steun. Het idee voor een ongedeeld budget voor minima raden zij af. In situaties met schulden komen deze gelden niet ten goede aan de kinderen. De werkgroep blijft periodiek in contact met de beleidsadviseurs van Rondkomen met je inkomen over het beleid.

Communicatie
Alle partners zijn nauw betrokken. Na het moment van vaststelling gaan we alle partners die betrokken zijn geweest informeren.

Interne communicatie
De nota is besproken met verschillende beleidsadviseurs en in het managementoverleg sociaal domein. Betrokken waren verder: Lydia Haverkort, Ellen Evers, Rob Wegink, Rob van Straaten, Paul Davina.

PR over besluit:
Persgesprek

Persbericht, nee

Vervolg
Rechtsgeldige bekendmaking van gemeentelijke regelgeving.

Bijlagen
1. Tussentijdse evaluatie van de kadernota 'Rondkomen met je inkomen'
2. NIBUD Minima Effect-rapportage 2023 (MER 2023)

3. Overzichtstabel landelijk en gemeentelijk beleid, moties, toezeggingen en vragen
4. Raadsbesluit

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

de loco-Secretaris, **de Burgemeester,**

E.A. Smit R.W. Bleker